

Business

આર્થિક રિકવરી ટકાવી રાખવા સ્ટીમ્યુલસ-૨ની રાહ

ઇ ફોર ઇકોનોમી

• મુમુક્ષુ દેસાઈ

વર્ષ ૨૦૨૦માં વૈશ્વિક અર્થતંત્રમાં આવેલું ઝડપી નાટ્યાત્મક પરિવર્તન અગાઉ આપણે ક્યારેય જોયું નથી. આઈએમએફના તાજેતરના અહેવાલ મુજબ ચાલુ વર્ષે વૈશ્વિક જીડીપી ૪.૪ ટકા અને ભારતીય જીડીપી ૧૦.૩ ટકા સંકોચાવાની સંભાવના છે, જે તાજેતરના ઇતિહાસમાં ક્યારેય થયું નથી.

પીએમઆઈમાં વધારો, પેસેન્જર વાહનોના વેચાણ, ઈધણની માગ, ટ્રેક્ટરના વેચાણ તથા જીએસટી કલેક્શનમાં વધારા જેવાં સકારાત્મક પરિબલો જોવા મળી રહ્યાં છે, પરંતુ શું પાયાના સ્તરે બધું જ સામાન્ય થઈ ગયું હોવાનું આ આંકડા સૂચવે છે? કમનસીબે જવાબ ના છે. આપણે આ આંકડાને ચપટીભર મીઠા તરીકે ગણતરીમાં લઈ શકીએ. આજે કૃષિ, ટેલિકોમ, ફાર્મા, આઈટી, કેમિકલ્સ, ઈ-કોમર્સ અને યુટિલિટી જેવાં ક્ષેત્રો કુલ ઉત્પાદનમાં સૌથી વધુ યોગદાન આપે છે. હા, રીઅલ

એસ્ટેટ (સૌથી મોટું રોજગાર પ્રદાન કરનાર), ઉત્પાદન અને હોટેલ્સ/ટ્રાવેલ્સ જેવાં ક્ષેત્રો ભારે સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યાં છે. આપણે સમજવું પડશે કે યુએસથી વિપરીત ભારતે મહામારીનો સામનો અગાઉથી જ માગમાં ઘટાડાને કારણે પ ટકાના નબળી જીડીપી વૃદ્ધિ વચ્ચે કર્યો હતો.

આજે આપણી સમસ્યા સૌથી મોટો પ્રશ્ન છે કે આપણું અર્થતંત્ર કેટલું ઝડપથી રિવાઈવ થશે? શું અર્થતંત્ર પણ ઈકિવટી માર્કેટ્સની માફક વી શેપમાં સુધારો પ્રાપ્ત કરશે? ભારતમાં ૬.૩ કરોડ એન્ટરપ્રાઇઝિસ છે અને શું ભાવિ સુધારો તમામ માટે સમાવેશક હશે? આ પ્રશ્નોના જવાબ ત્રણ નિર્ણાયક પરિબલો ઉપર આધારિત રહેશે. જોકે, એક વાત સ્પષ્ટ છે કે આ સુધારામાં ઘણાં બિઝનેસ તેની સુસંગતતા ગુમાવશે અને કેટલાંક મજબૂતાઈથી ઊભરી આવશે.

કોવિડનો ફેલાવો: આપણે કોવિડના ફેલાવા અને રિકવરીને ભૂલવું જોઈએ નહીં. ઓક્ટોબર મહિનામાં વિશ્વભરમાં નવા કેસ અને મોતના આંકડા બાબતે રાહતના સમાચાર મળ્યાં છે. બીજી તરફ રસી બનાવવાની કામગીરી પણ ઝડપથી

▶▶ સરકારે સ્ટીમ્યુલસના નવા રાઉન્ડમાં નવીન અભિગમ અપનાવવો રહ્યો. રીઅલ એસ્ટેટ, મેન્યુફેક્ચરિંગ, હોટેલ્સ/ટ્રાવેલ્સ જેવાં મુશ્કેલીમાં મુકાયેલા ક્ષેત્રો પર ખાસ ભાર મૂકવાનો રહેશે

આગળ વધી રહી છે અને ટૂંક સમયમાં રસીને મંજૂરી મળવાની આશા છે. જો આ ટ્રેન્ડ જળવાઈ રહેશે તો નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૧ના અંત સુધીમાં આર્થિક પ્રવૃત્તિઓમાં નોંધપાત્ર ઉછાળો આવવાની સંભાવના વધુ છે. જોકે, રસીના આશા ઠગારી નિવરે અને કોવિડનો ફેલાવો વધે તો વિશ્વભરના અર્થતંત્રો નવા નીચા સ્તરે સ્પર્શતા જોવા મળી શકે છે.

યુએસ ચૂંટણી: યુએસ ચૂંટણીને બે સપ્તાહથી પણ ઓછો સમય બાકી રહ્યો છે અને ટ્રમ્પ વહીવટીતંત્ર દ્વારા જાહેર કરાયેલા ૩ ટ્રિલિયન યુએસ ડોલરના સૌથી મોટા નાણાકીય પેકેજનાં

અમલીકરણમાં વિક્ષેપ ન પડે તેની વૈશ્વિક અર્થતંત્રને ચિંતા છે. નવેમ્બરમાં કોઈપણ જાતે પણ જો તમામ આર્થિક નીતિઓ ચાલુ રહેશે તો યુએસની આગેવાની તથા વિશ્વના બાકી દેશોના નાણાકીય વિસ્તરણ સાથે વૈશ્વિક માગમાં ઝડપી સુધારો આવી શકે છે.

ટાર્ગેટ્સ સ્ટીમ્યુલસ: હાલના સમયમાં ભારતીય અર્થતંત્ર નાજુક તબક્કામાંથી પસાર થઈ રહ્યું છે. એક તરફ આપણને સ્ટીમ્યુલસના બીજા રાઉન્ડની જરૂર છે તો બીજી તરફ આપણી પાસે ઊંચી નાણાકીય રાહતો માટેના પર્યાપ્ત સાધનો નથી. ભારતીય સોવરિન રેટિંગ્સ સૌથી નીચા

ઈન્વેસ્ટમેન્ટ ગ્રેડ (બીબીબી-) ઉપર છે, જે જંકથી સાધારણ ઉપર છે. અહીંથી નીચે જવાનો મતલબ એફઆઈઆઈ અને એફડીઆઈનો જંગી આઉટફ્લો, જેનાથી ચલણ, સ્ટોક અને બોન્ડ માર્કેટ્સને જંગી ફટકો પડી શકે, સાથે જ અર્થતંત્ર ઉપર પણ. કોવિડ સામેની લડાઈમાં સરકારી ખર્ચમાં વધારો અને નીચા ટેક્સ કલેક્શનને કારણે આપણે ૧૦૯ ટકા સાથે આપણી રાજકોષીય ખાદને પાર કરી છે.

વર્તમાન સ્થિતિમાં નીતિ નિર્ધારકો રાહતોના નવા રાઉન્ડની જાહેરાત બાબતે નવીન અભિગમ અપનાવે તે મહત્વપૂર્ણ છે. રીઅલ એસ્ટેટ, મેન્યુફેક્ચરિંગ,

હોટેલ્સ/ટ્રાવેલ્સ અને એમએસએમઈ/ એસએમઈ જેવાં મુશ્કેલીમાં મુકાયેલા ક્ષેત્રો માટે ટાર્ગેટ્સ રાહતોથી આ કરી શકાય તેમ છે. બીજી બાજુ પીએસયુના વ્યૂહાત્મક ડિસઈન્વેસ્ટમેન્ટથી સરકારને જરૂરી આવક મળશે અને તેનાથી રાજકોષીય ખાદની સાથે-સાથે સોવરિન રેટિંગ્સને પણ નિયંત્રણમાં રાખી શકાશે.

ટૂંકમાં કહીએ તો આપણે પ્રાર્થના કરવી જોઈએ કે કોવિડની અસર ધીમે-ધીમે ઘટી જાય, અન્ય વિકસિત દેશો વૈશ્વિક માગમાં વધારો કરવા માટે ખર્ચ વધારે તેમજ નવીન અભિગમ સાથે રાહત પેકેજ અને ડિસઈન્વેસ્ટમેન્ટની યોજનાઓથી આપણા સોવરિન રેટિંગ્સને કોઈપણ પ્રકારની અસર થાય નહીં.

જો બધું બરાબર રહેશે તો નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૧ના અંત સુધીમાં ભારતની આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ પ્રી-કોવિડ સ્તરે પુનઃસ્પર્શશે. તેનાથી ભારત સરકારે કોવિડ બાદ જાહેર કરેલાં આર્થિક સુધારાઓને આધારે લાંબાગાળે આપણે ટકાઉ આર્થિક સુધારો પ્રાપ્ત કરી શકીશું.

(ફાઉન્ડર અને ડાયરેક્ટર, અર્થમ કિનોમેટ્રી)